

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра інформаційних систем

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
інформаційних технологій
_____ доц. Глазунова О.Г.
“ ____ ” _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
інформаційних систем
Протокол № 9 від “15” квітня 2019 р.
Завідувач кафедри
_____ Швиденко М.З.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІТИКА ВЕЛИКИХ ДАНИХ»**

галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність _____ 051 «Економіка»
освітня програма _____ «Економічна кібернетика»
факультет _____ інформаційних технологій
розробники: _____ доц., к.е.н. Харченко В.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Аналітика великих даних» (назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Галузь знань	<i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>	
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>	
Освітня програма	<i>«Економічна кібернетика»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Обов'язкова</i>	
Загальна кількість годин	<i>90 год.</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>3 ECTS</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	<i>–</i>	
Форма контролю	<i>Іспит</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>1</i>	-
Семестр	<i>2</i>	-
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	<i>30 год.</i>	-
Самостійна робота	<i>45 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год.</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета сформувати у студентів фундаментальні знання з теорії та практики в області розробки і використання систем обробки та аналізу великих масивів даних.

Завдання вивчення теоретико-методичних засад та основних технологій щодо вирішення завдань обробки великих за обсягом, швидко змінюваних та погано структурованих даних, що об'єднуються терміном «великі дані».

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні поняття аналітики великих даних; основні технології, що застосовуються для зберігання і пошуку в великих даних.

вміти: застосовувати методи аналізу великих даних, вміти реалізовувати програми для аналітики великих даних.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання:

Змістовий модуль 1. Введення в аналітику великих даних

Тема 1 Введення в аналітику великих даних

Основні поняття та визначення. Історія розвитку. Джерела великих даних. Застосування в економіці, бізнесі, сільському господарстві, промисловості. Приклади використання. Великі дані в наукових сферах. Особливості застосування. Вимоги до професії аналітика великих даних.

Тема 2 Життєвий цикл проекту по аналітиці великих даних

Основні етапи життєвого циклу. Збір, консолідація і очищення даних. Побудова моделей, роль машинного навчання.

Тема 3 Основні техніки (підходи) щодо роботи з великими даними

Збір та консолідація даних, «аналітична пісочниця» (analytic sandbox) «озеро даних» (data lake), пакетна аналітика (batch oriented), аналітика реального часу (real time oriented), гібридна аналітика (hybrid), робота з СУБД.

Тема 4 Введення в когнітивний аналіз даних

Когнітивна система типу IBM Watson. Функції та можливості системи IBM Watson.

Змістовий модуль 2. Технології та інструменти роботи з великими даними

Тема 5 Аналіз та візуалізація великих даних

Візуалізація великих даних («big data visualization»), візуалізація текстів, візуалізація кластерів, візуалізація асоціацій, ландшафтна візуалізація, візуалізація гіпотез, візуалізація дерев рішень, багатовимірна візуалізація. Сіткова візуалізація. Класифікація. Gephi.

Тема 6 Основні технології та інструменти роботи з великими даними

Підхід Map/Reduce та його програмна реалізація, Apache Hadoop, HDFS, HBase, YARN, Hive, Pig, Storm як система потокової обробки, мова програмування Python, R, Apache Spark. IBM Bluemix. Microsoft HDInsight.

Тема 7 Наукові проблеми у сфері великих даних. Перспективи розвитку великих даних

Оцінка «великих даних»: проблеми та вирішення

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Введення в аналітику великих даних														
Тема 1. Введення в аналітику великих даних	1,2	11	2		4		5							
Тема 2. Життєвий цикл проекту по аналітиці великих даних	3,4	11	2		4		5							
Тема 3. Основні техніки роботи з великими даними	5,6	11	2		4		5							
Тема 4. Введення в когнітивний аналіз даних	7,8	13	2		6		5							
Разом за змістовим модулем 1	46		8		18		20							
Змістовий модуль 2. Технології та інструменти роботи з великими даними														
Тема 5. Аналіз та візуалізація великих даних	9,10	16	2		4		10							
Тема 6. Основні технології та інструменти роботи з великими даними	11,13	16	2		4		10							
Тема 7. Наукові проблеми у сфері великих даних. Перспективи розвитку великих даних	14-15	12	3		4		5							
Разом за змістовим модулем 2	44		7		12		25							
Усього годин	90		15		30		45							
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90		15		30		45							

4. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом.

5. Теми практичних занять

Не передбачені навчальним планом.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Готові рішення аналізу даних (Rapid Miner, Weka), мови Python та R, стек бібліотек аналізу даних.	4
2	Візуалізація даних. Gephi.	4
3	Хмарний сервіс Big Data IBM Bluemix, Azure HD Insights.	4
4	Налаштування кластеру Hadoop for Analytics.	6
5	Файлова система HDFS, Object Storage.	4
6	Модель Map/Reduce, Apache Spark.	4
7	NewSQL платформа SAP HANA, Oracle Exalytics.	4
8	Всього	30

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Основні характеристики великих даних
2. Роль великих даних в сільському господарстві
3. Консолідація даних
4. Візуалізація даних, Gephi.
5. Основні конструкції мови R, консолідація даних, візуалізація
6. HDFS – основи організації
7. Архітектура Hadoop
8. Виконання Map/Reduce
9. Виконання програм в Hadoop
10. Основи YARN
11. Аналітика потокових даних в платформі Storm
12. Архітектура Apache Spark
13. Організація даних в Apache Spark
14. Обробка даних в GraphX
15. Алгоритми класифікації
16. Алгоритми кластеризації
17. Нейронні мережі як реалізація алгоритмів машинного навчання
18. Інтелектуальні алгоритми
19. Застосування технологій великих даних для задач управління в реальному часі

8. Методи навчання.

Засвоєння матеріалу забезпечується на лекціях, лабораторних заняттях та самостійній роботі у комп'ютерних класах, обладнаних локальними мережами, Інтернет та програмним забезпеченням. Лекції супроводжуються використанням презентацій та мультимедійного обладнання для полегшення засвоєння матеріалу.

9. **Форми контролю.**

Контроль знань у слухачів магістерського курсу «Аналітика великих даних» передбачає такі контрольні заходи:

- самоконтроль – є первинною формою контролю знань, який обов'язково забезпечується дистанційним курсом шляхом надання студентам переліку запитань (питань та відповідей на них);
- поточний контроль – здійснюється через систему оцінки безпосередньо викладачем лабораторно-практичних практичних занять та виконаних завдань для самостійної роботи;
- модульний контроль – здійснюється дистанційно в автоматизованому режимі або очному режимі, основною формою якого є тестування;
- підсумковий контроль – це іспит, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90 – 100
Добре	74 – 89
Задовільно	60 – 73
Незадовільно	0 – 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):
 $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Електронна система дистанційного навчання MOODLE, адреса moodle.nauu.kiev.ua

12. Рекомендована література

– основна:

1. Абдикеев Н.М. Когнитивная бизнес-аналитика Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 511 с.
2. Гобарева Я.Л., Городецкая О.Ю., Золотарюк А.В. Бизнес-аналитика средствами Excel М.: Вузовский учебник, ИНФРА-М, 2013. – 336 с.
3. Дэвенпорт Том, Хо Ким Джин. О чем говорят цифры. Как понимать и использовать данные Манн, Иванов и Фербер, 2014.
4. Кулешова О.В. Microsoft Excel 2010. Уровень 2. Расширенные возможности М.: Центр компьютерного обучения «Специалист» при МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2012. – 91 с.
5. Маккинни У. Python и анализ данных М.: ДМК Пресс, 2015. – 482 с.
6. Осетрова И.С., Осипов Н.А. Microsoft Excel 2010 для аналитиков Учебное пособие. – СПб.: НИУ ИТМО, – 2013. – 65 с.
7. Ситник В.Ф. та ін. Системи підтримки прийняття рішень – К.: Техніка, 1995-162 с.
8. Соммервилл И. Инженерия программного обеспечения, 6-е издание: Пер. с англ. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2002. – 624 с.
9. Фрэнк Билл. Революция в аналитике. Как в эпоху Big Data улучшить ваш бизнес с помощью операционной аналитики М.: Альпина Паблишер, 2014. – 430 с.
10. Фрэнкс Билл. Укрощение больших данных М.: Манн, Иванов и Фербер, 2014. – 352 с.
11. Шаховська Н. Б., Болюбаш Ю. Я. Модель великих даних “сутність-характеристика”. Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29775/1/20_186-196.pdf
12. National Research Council. 2013. Frontiers in Massive Data Analysis. Washington, D.C.: The National Academies Press
13. Big Data analytics: Future architectures, Skills and roadmaps for the CIO – 2011. – IDC/SAS

– допоміжна:

1. Big Data Visualization: Turning Big Data into Big Insights. The Rise of Visualization-based Data Discovery Tools. White Paper. Intel IT Center. March 2013
2. Big Data: The Next Frontier for Innovation, Competition, and Productivity – 2011. – McKinsey Global Institute
3. Martin Hilbert. Big Data for Development: From Information- to Knowledge Societies", – 2013. – SSRN Scholarly Paper No. ID 2205145). Rochester, NY: Social Science Research Network
4. DJ Patil. Building Data Science Teams. O'Reilly. 2011. ISBN: 978-1-449-31623-5 <http://cdn.oreilly.com/radar/2011/09/Building-Data-Science-Teams.pdf>

13. Інформаційні ресурси

1. IBM Analytics <http://www.ibm.com/analytics/us/en/technology/hadoop/hadoop-trials.html>
2. IBM Cloud https://www.ibm.com/cloud-computing/bluemix/?lnk=hp_trials_uauk
3. IBM Bluemix Promo Code - 6 Month Trial
<https://ibm.onthehub.com/WebStore/OfferingDetails.aspx?o=bb3528b7-2b63-e611-9420-b8ca3a5db7a1>
4. Hadoop: Built for big data, insights, and innovation
<http://www.ibm.com/analytics/us/en/technology/hadoop/>
5. IBM BigInsights <http://www.ibm.com/analytics/us/en/technology/biginsights/>
6. Виктор Маер-Шенбергер, Кеннет Кукьер. Большие данные: Революция, которая изменит то, как мы живем, работаем и мыслим. – М.: «Манн, Иванов и Фербер», 2013, 240 с. ISBN 978-5-91657-936-9 http://www.mann-ivanov-ferber.ru/books/paperbook/big_data/
7. Weka Machine learning software to solve data mining problems
https://sourceforge.net/projects/weka/?source=typ_redirect
8. Books Ngram Viewer <https://books.google.com/ngrams>
9. Революция Big Data: Как извлечь необходимую информацию из «Больших Данных»? <http://statsoft.ru/products/Enterprise/big-data.php>
10. Бесплатные программы для статистического анализа данных
<http://boris.bikbov.ru/2013/12/01/besplatnyie-programmyi-dlya-statisticheskogo-analiza-dannyih/>
11. <https://www.r-bloggers.com/>
12. Мова програмування R [Електронний ресурс]: <https://cran.r-project.org>
13. <http://r-analytics.blogspot.ru/p/rstudio.html#.WDifOrnzuwI>
14. Середовище для розробки програм на R – R Studio [Електронний ресурс]:
<http://www.r-studio.com>
15. [http://www.tadviser.ru/index.php/Статья:Большие_данные_\(Big_Data\)](http://www.tadviser.ru/index.php/Статья:Большие_данные_(Big_Data))